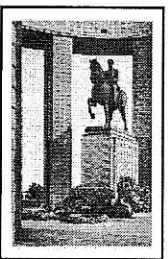
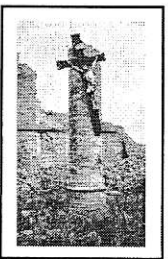
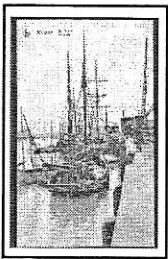
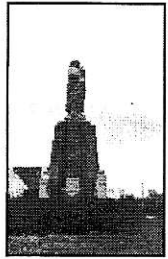
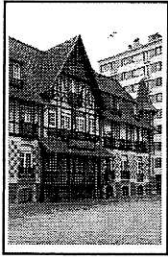

Elck zegg'het voorts

Nieuwpoortse archiefkrant

verschijnt viermaandelijks - jaargang 1 - nr.1 - november 2008

Editoriaal

In 1973 werd te Nieuwpoort de cultuurraad opgericht. In de schoot hiervan groeide de toenmalige werkgroep geschiedenis, gestimuleerd door voorzitter Marie-José Moortgat-Keukelinck en Roger Pieters.

Wanneer in 1991 Albert Reybrouck voorzitter werd van de cultuurraad veranderde de werkgroep geschiedenis van naam en trad ze voortaan op de voorgrond als "Vrienden van het Patrimonium".

Een raadsbesluit van 27 januari 1992 bevestigde de erkenning als vereniging door het stadsbestuur. Net voor zijn overlijden schreef Roger Pieters: "De Vrienden van het Patrimonium" zetten zich in voor het bewaren, ev. uitbreiden van het patrimonium en wel op volgende vlakken ..."

Hij weidde uitvoerig uit, over hoe het moest gaan over architectuur, urbanisatie, literatuur, picturaal, musea, naar het publiek toe.

De vereniging is met voorzitter Roger Dansercoer deze principes blijven handhaven. Intussen zijn mensen met ervaring en achtergrond ons spijtig genoeg ontvallen, maar permanent bleek de behoefte om de opgebouwde expertise en kennis aan het publiek mee te delen.

Van diverse kanten werd aangedrongen minstens om voor publicaties te zorgen, want in de loop van de jaren zijn 'minder bekende aspecten' van het Nieuwpoorts patrimonium komen opduiken.

Bij de leden kan een beroep gedaan worden op allerlei gebieden: geschiedenis, genealogie, documentatie, archiefbeheer, archeologie, digitalisering, taalwetenschap, wetenschapsgeschiedenis, didactiek, antiek ...

Onze 'Archiefkrant' zal een staalkaart zijn van verworven kennis en nieuws, in de vorm van korte artikels, rubrieken, mededelingen, verwijzingen. Wij zullen ons inspannen om meer wetenschap

aan het licht te brengen over onze leefomgeving, zowel materieel als spiritueel. Wij proberen de erfgenen te zijn van J.B. Rybens, A. Meynne, C. Wybo, K. Loppens, R. Dumon, K.R. Berquin. Wij brengen hulde aan vorsers als R. Degryse, G. Dalle, L. Casaer. Wij zullen jonge onderzoekers aanmoedigen.

Wij zetten het werk verder van onze twee overleden vrienden Jules Callenaere en Roger Dansercoer.

Namens de Vrienden van het Patrimonium
G. Demerre

Brief burgemeester Nieuwpoort

Ik ben zeer verheugd u vandaag deze nieuwe publicatie van de Vrienden van het Patrimonium te kunnen presenteren. Elck zegg'het voorts wil een verzameling zijn van kleine weetjes, interessante anekdotes, mededelingen en wil u wat kennis bijbrengen over Nieuwpoort en zijn patrimonium. Ik wil de Vrienden dan ook van harte feliciteren met hun eerste nummer, waarin ook minder bekende aspecten van het lokale patrimonium opduiken. Het stadsbestuur is zeer opgezet met het initiatief. Daarom kan het rekenen op onze blijvende steun. We vinden het belangrijk dat de Vrienden hun kennis die ze gedurende jaren hebben verzameld en opgebouwd, delen met u, het publiek, en dat u geïnformeerd wordt over de stad waarin u woont, leeft of verblijft. Wij zijn dan ook overtuigd dat de nieuwe publicatie aan een nood beantwoordt en een leemte opvult. Ik wil de Vrienden van het Patrimonium dan ook danken voor het initiatief en wens hen verder veel succes om van dit krantje een vaste waarde te maken.

Roland Crabbe
Burgemeester

Geschiedenis

Nieuwpoort

Hoe de naam van onze stad gespeld werd

Toen het stadsbestuur gepolst werd om een bundel plannen aan te schaffen van bouwwerken uit de Hollandse tijd (1815-1830) rees bij enkele leden de twijfel of de documenten wel authentiek waren ... want er stond de naam Nieuwpoort op gespeld.

Nu waren die documenten uit een periode waarbij de voertaal *Nederlandsch* was, terwijl in het België van toen ofwel *Fransch* ofwel *Nederduytsch* werd gehanteerd.

De onvolprezen toponymist K. De Flou zocht een verzameling samen van zoveel mogelijk namen voor deze stad en plaats.

Zijn lijst begon met een document van 1083 en vulde 14 kolommen tot aan 1915.

De eerste keer dat hij Nieuwpoort vond was uit een document van 1723 nl. een *terrier* van Wulpen.

Diverse eeuwen voordien was de meest gebruikte term Nieuport of Nieupoort. Andere varianten, waren Noefport, Nueport, Nuefport, Nieweport, Nieuwerport, Nyeupoort, Nyupoort...

In Latijnse teksten waren het dan Novoportu, Novus portus, novum portum ... Al naar gelang van de plaats in de zin. De Spaanse teksten hadden het over Nioporto.

Echter sinds de 17e eeuw heeft men in Noord Nederland heel vlug in geschriften en drukwerken voor onze stad reeds de naam Nieuwpoort gebruikt, te meer daar er in hun gewesten ook een Nieuwpoort aan de Lek gelegen was.

Enerzijds omdat er een opvallend overwicht was van Franse teksten, besloten heel wat historici dat Nieuport bv. verwees naar een 'nieuwe haven'. Tot in de recente tijd is die betekenis aangehouden.

Anderzijds konden historici, die naam waardig, zonder veel moeite aantonen dat een 'portus' over het algemeen een vestiging was met 'poorters', die binnen de poorten van de stad, hun rechten hadden.

Hoe dan ook, bij deze nieuwe vestiging is er een nieuwe haven ontstaan, ter vervanging van Isara Portus en ter aanvulling van Lombardsijde.

In Verheerlykt Vlaandre van 1735, een *Nederduytsche* vertaling van Flandria Illustrata van Sanderus, staan Nieupoort en Nieuwpoort door elkaar.

Tijdens de Hollandse periode werd voortdurend Nieuwpoort gebruikt, en vanaf 1870 was dat ook het geval voor heel wat officiële documenten van de administratie ...als ze in het Nederlands waren.

Officieel werd de schrijfwijze Nieuwpoort in 1903.

De verdienstelijke historiograaf Juul Filliaert (1890-1948) heeft zich daar nooit bij neer willen leggen. Hij hield het steeds bij Nieupoort.

G. Demerre

Reizen per spoor in de Westhoek op het einde van de 19de eeuw

In de 19de eeuw voelde men de behoefte aan een modern en snel vervoermiddel. De kasseiwegen die onder het Oostenrijks bewind aangelegd waren en de bestaande waterwegen voldeden niet meer voor een maatschappij waarin de industriële omwenteling grondige veranderingen teweeggebracht had.

De bouw van "ijzeren wegen" waarlangs goederentransporten, groter dan voorheen, zouden kunnen gebeuren, bleek meer en meer nodig. Ze moesten in de eerste plaats de economische gebieden, waar steenkool gedolven werd en waar een metaalnijverheid tot volle ontwikkeling kwam, ontsluiten en, in de tweede plaats, moesten ze ook stedelijke centra onder elkaar verbinden.

Op het gebied van spoorwegen was België ongetwijfeld een voorloper. De eerste spoorlijn in Europa verbond Brussel met Mechelen en werd ingehuldigd op 5 mei 1835. Later volgde de aanleg van meerdere andere lijnen ook in landen als Duitsland, de Verenigde Staten en Frankrijk en telkens gold ons land als voorbeeld.

Voor wat de bouw, de uitbating, de organisatie over het algemeen van het spoorwegennet betrof, was dat bij ons aanvankelijk slechts voor een deel nationale materie. Nadat een paar maatschappijen een aanvraag om spoorwegen te mogen aanleggen ingediend hadden, verleende de concessiewet van 1843 aan maatschappijen, die daarvoor in aanmerking kwamen, het recht om regionale spoorlijnen te bouwen en uit te baten. Hoeft het gezegd dat er tegenkanting kwam van voerlui en schippers die concurrentie en verlies van werk vreesden?

In onze provincie was er, naast andere com-

het gesejde Style gesejt duyvelshorn gelegen een alve myle van Nieuport heeft eertyts oock geweest eene fortresse die oock deffrente belegeringhen heeft onderstaen

12

Benoorden ende inde Fortificatien der stadt Nieuport is gebauwt het provintiezas gesejt het brugsche zas tgone is lossende inde gheseyde haven van Nieuport de waeters commende lanxcs den brugschen vaert, Emers het nieuwghedelf van plasschendaele tot in Het selve Brugsche zas ende d'haven van Nieuport

13

Voorders bevindt sikh onder de Jurisdicctie van Nieuport geinclaveert in het vrye en veurne ambacht het fort gesejt nieuwen :damme met syne fortificaetien appendentien ende dependentien gebouwt tot deffentie een versterckinge der stadt Nieuport, hebbende eene sluyse tot helpen lossen de waeters toecommende vande reviere den Iseren lanxcs de haven creke loopende tusschen het gesejde iserzas en brugsche zas in d'haven van Nieuport t'selve Fort van Nieuwendamme eertyts seer wel bebauwt met een kercke gouver :nements huys en corps de casernes &a heeft oock onderstaen diveersche belegeringen ende is ten jaere 1745 oock met de stadt aende Franschen overgegaen tot den 8en Febre 1749, wanneer de stadt Nieuport met syn forten ressort en jurisdicctie wederom ghecommen is onder de dominaetie van haere Keyserlycke ende coninglycke ap(pendicij)le Majesteyt onse genaedighe souveraine gravinne van Vlaenderen &a.

Aldus dese lyste opgemaect mitsgaeders oversien ende gelesen in caemer ter colegiale extraodinaere vergaedinghe in Nieuport der derden des jaer 1773 to... als eertsen raedt pensionnaris ende griff(ie)r ond(teken)t de Brauwere

4
aenden west cant van d'haven ende onder de jurisdicctie van Nieuport bevindt sikh gaende van t'selve Nieuport naer de zee eerst een stuck Landt genaemt den polder buyten de steyherpoorte, ofte anders de weede van ons heerenshuijseken, in welck landt die vande waeteringhe der casselerye van veurne ten jaere 1772 begint hebben te bouwen een nieuw zas om te communiequeeren inde riolen en veurne vaert, ende om lanxcs daer te lossen de waeters der casselerye in d'haven van Nieuport.

5

Item de cappelle genaemt ons heerens huysen inde sesthiende eeuw gebaut door de stadt ende inwooners van Nieuport om daer in te plaetsen het beelt vanden ghekrusten christus t'gone de visschers van Nieuport duerende de troubels van Enghelandt in zee ghevischt ende tot Nieuport opgebracht hebben. De selve cappelle is ten Jaere 1718, gerestaureert ende vergroot door den heer generael Don Pedro Davila gouverneur van Nieuport die ghefondeert heeft twee missen ter weke inde selve cappelle te celebreeen.

6

Van daer gaende altydts bewesten d'haven ende onder de jurisdicctie van Nieuport bevint sikh den westsluys der waeteringhe van veurne dienende om te lossen de waeters van veurne ambacht, waertoe in toecommende gebruyckt sal worden het nieuw sas door de waeteringhe van veurne ten Jaere 1772 begonst te bouwen als hier vooren ar(tike)le 4 gesejt, den selven westsluijs is aldaer in eene forteresse welcke het frans legher den 9en 7br 1745 ghenomen hebbende het fort de Vierboete, was attacquerende, als wanneer men hun de stadt met syne forteressen overgaf den gesejden 9en 7br 1745 //

7

Wat voorder bevint sikh oock gefortifieert den grooten vierboet torn der haven van Nieuport, den welcken, ghelyck oock den cleenen vierboet torn deser haven staende in het fort by t'volgende ar(tikel)le gementioneert beyde gebouwt syn ten jaere 1284, door Guido grave van Vlaenderen, hebbende elcken toren eene wooninge voor de vierboeters ofte boutefeux synde gepensioneerde persoonen, die inde donckere nachten aldaer gedurigh stocken ende branden vieren van

Straatnamen

Juul Filliaertweg

' Lage tuinmuurtjes met deurtjes, die toegang geven tot hoven... boomen, met talrijke kraaiennesten, oude ruime woningen...en daarachter de rustige verlaten stad, waaruit ternauwernood een gedempt geluid opstijgt. En in 't harte der stad...stilte, diepe stilte overal...huizen, die wel onbewoond schijnen...oude gevels, waaronder zeer fraaie...ambachtslieden, die u nieuwsgierig aanstaren en nablikken, en dus veel tijd schijnen te hebben...renteniers, welke beleefd groeten...straten, die ellendig eindigen, verloren loopen in 't veld. Zoo is Nieuwpoort in dezen tijd!' (Abraham Hans – Kerlingaland – 1912 – p. 236)

De verdienstelijke reporter Abraham Hans (1882 – 1939) doorkruiste met een scherpe pen in 1912 de Nieuwpoortse werkelijkheid. Raak en onverbloemd schetste hij de troosteloosheid in het eeuwenoude IJzerstadje.

Deze niets ontziende beschrijving zal de jonge Juul Filliaert (1890-1948) niet onberoerd gelaten hebben. In zijn eerste pennevruchten – rond dezelfde periode als de beschrijving van Hans – waren de sociale- en culturele dynamiek van zijn geboortestad reeds duidelijk de ankerpunten voor een voldragen engagement. Aangescherpt door het plaatselijke kathoeliek-Vlaamse verenigingsleven en aangespoord door enkele lokale voortrekkers (waaronder collegeleraar René Dupont en onderpastoor Cyriel Delaere) publiceerde hij zijn eerste literaire teksten. Toen reeds weerklonk een krachtig getuigenis van zijn ontombare liefde voor zijn streek.

In zijn omgang met mensen en aan zijn schrijftafel vond hij het middel om deze liefde naar zijn tijdgenoten toe te vertolken: de taal. Zijn verteltrant bleef doorspekt met die sappige, luidige West-Vlaamse woordenschat. Mens en traditie bezorgden hem die rijkdom.

De geschiedenis van 'Nieuwpoort' was steeds als een trouwe metgezel in zijn doortastende geest aanwezig. Zijn documentatie, zorgvuldig verzameld reikte in volgepropte boekenrekken tot het plafond. Orde was er niet, en toch wist hij steeds het nodige uit de papierchaos te voorschijn te halen. Pas na jarenlang opzoekingswerk , na het verzamelen van onschatbare documentatie, kon Juul Filliaert aan zijn werk een definitieve vorm geven.

De droom werd een tijdsdocument, geschreven in de zilte akkersporen van een kleine maar volwassen gemeenschap. Deze rijk gedocumenteerde pennevruchten bekleeden tot op vandaag nog steeds een vooraanstaande plaats in de omvangrijke bibliotheek van Nieuwpoortse letterkundigen.

Als leider en organisator stond Juul Filliaert dertig jaar lang op de bres om de 'volksopvoeding' in zijn streek uit te dragen. Zijn vinnige pen bezorgde hem het wapen om zijn 'gedacht' kenbaar te maken.

Juul Filliaert stierf op Kerstavond 1948. In 1980 en 1990 werden met succes twee bundels met nagelaten werk aan het publiek voorgesteld.

Op 22 november 1983 nam de gemeenteraad van de Stad Nieuwpoort de beslissing om een straatnaamwijziging door te voeren. Een stuk van de Witte Brigadelaan werd gewijzigd tot Juul Filliaertweg. (vanaf de Canadalaan tot de Albert I laan)

Vandaag mag het ons wellicht nog steeds verbazen dat het aandeel letterkundigen in onze straatnamen zo minimaal is. Ook Kamiel Top, Fred Germonprez, Roeland Van de Castele, Karel Loppens verdienen een blijvende plaats in ons straatbeeld. Een opdracht voor de toekomst?

L.Filliaert

Beschermd

De Barkentijn/Voormalige Villa Crombez

Albert I-laan / Zeedijk, 8620 Nieuwpoort

Beschermd gebouw sinds 26-11-1981 BS 05-02-1982

De oorspronkelijke villa werd rond 1868 opgetrokken in opdracht van grootgrondbezitter Benoit Crombez volgens plannen van de Doornikse architect De Man-Bogaert. Op 13 oktober 1914 nam koning Albert I er zijn intrek voor één dag, maar al op 11 november ging deze prachtvilla op in de vlammen.

Het huidige gebouw met een gevelbreedte van 62 m in Normandische stijl werd ontworpen door architect L. David in 1924. Het was verdeeld in een grote villa, een kleinere villa en een serre. Het ruime dak was doorbroken met dakkapellen en standvensters. Achteraan langs de zijde van de Albert I-laan was een open tuin. Het serregedeelte werd in 1949 gesloopt en vervangen door een gebouw dat absoluut niet past in het kader van de overige villabouw. Sinds 1954 kreeg het gebouw een multifunctionele invulling: zeeklassen voor scholen, verblijven van vrouwen-en seniorenbewegingen. In 1997 kreeg het zijn huidige naam: De Barkentijn.

Ons patrimonium

Beschrijving van de grenspaal van Nieuwpoort – Anno 1581

Deze grenspaal is één van de vijf grenspalen die het territorium van de stad afbakenen in een periode (1576-1583) van haar geschiedenis die merkwaardig was.

Nieuwpoort werd in pand gegeven aan de Staten van Holland en Zeeland o.l.v. Willem van Oranje als garantie voor de overeenkomst met de Spaanse koning Filips II, dus niet bezet!

Deze overeenkomst werd gesloten te Gent op 28 oktober 1576 na iets meer dan twee jaar onderhandelen: de Pacificatie van Gent.

De afspraken waren in het kort:

1. er zijn geen veranderingen in de wetgeving aangaande de godsdienst
2. gehoorzaamheid aan de koning "*...den coninck van Hispangien heb ick altyd gheert*"
3. ondertussen is er wapenstilstand.

Reeds het jaar daarop herbegonnen de vijandelijkheden.

En toch: de Hollandse troepen werden uit Nieuwpoort weggestuurd op 2 september 1577, baljuw Octaaf de Clercq werd beschuldigd, weggestuurd en vervangen door Jacob Marchant en Willem van Oranje trad hard op tegen de onruststokers.

Protestanten kregen hun predikant en de katholieken behielden hun pastoor. Nieuwpoort herstelde zich na een zware periode.

De Unie van Atrecht (Arras) vormde een coalitie met "Waelen en Spaignaerden" en de Unie van Utrecht vormde een coalitie van de "Staten van de Nederlanden".

Willem van Oranje zocht steun bij de hertog van Anjou, François van Valois, broer van de Franse koning.

Die kreeg de "Landheerlijkheid der Nederlanden" aangeboden op 2 januari 1581 en Filips II werd vervallen verklaard als koning op 26 juli... De Franse huurlingen stroopten de streek af, de malcontenten van Alexander Farnese voerden guerrilla en de Watergeuzen lieten zich niet onbetuigd langs onze kust...

Er werden vijf grenspalen gezet om Nieuwpoort af te bakenen:

1. aan het Kattesas tegen de havengeul
2. langs de burgweg richting Oostduinkerke (nu ter hoogte van de Spoorwegstraat)
3. langs de oude Veurneweg (nu Pelikaanstraat)
4. langs de Koolhofvaart
5. langs de Sint-Jorisdijk (nu ter hoogte van de Wittebrug)

De "paelekens" werden dikwijls verplaatst, moedwillig of door oorlogsgeweld en versterkingswerkzaamheden.

Het nr. 3 stond er blijkbaar nog tot halweg de 20ste eeuw, was beschadigd, maar is nu "verdwenen"...

Wij bezitten nu nog slechts het nr. 2.

Op 16 juli 1583 werd Duinkerke ingenomen door Alexander Farnese. Hij bood meteen gunstige voorwaarden aan Nieuwpoort voor een overgave. De stad ging daarop in op 20 juli, en op 23 juli werden ze officieel betekend. Wie niet akkoord was met de ontstane "katholieke en Spaanse" toestand, kreeg een jaar tijd om zich te bekeren of zijn eigendom te verkopen en te verhuizen.

In 1952 vond men in het pand NO-hoek Kaai en Ieperstraat een muntschat van 52 gouden en 206 zilveren munten waarvan de jongste dateerde uit 1582.

De vaardigste, bemiddeldste en andersgezinde bewoners verlieten Nieuwpoort en de tijdelijke welstand van de stad ging achteruit...

Buiten de Nieuwpoortse paalstenen was er toen overstroming, verwaarlozing en ontvolking voor enkele jaren lang.

Thans staat deze grenspaal – Anno 1581 (embleem van de Vrienden van het Patrimonium van Nieuwpoort VPN)– in de benedenzaal van de stadshalle van Nieuwpoort.

G. Demerre

Uit: Archief van de Vrienden van het Patrimonium Nieuwpoort.

Lyste van alle de remarquable plaetsen sikh bevindende onder het ressort en jurisdictie der stadt Nieuwpoort

De stadt en haven van Nieuwport eertyts genaemt Sandthove gelegen in vlaems West Vlaenderen eene cleene alve myle vande zee, heeft onder syn ressort het schependom ende jurisdictie van Nieuport paelende, soo jegens de casselerye van Veurne als jegens het landt van het Brugsche vrije Onder t'selve schependom ende jurisdictie van Nieuport bevinden sich de volgende remarquable Plaetsen.

1

alvooren de haven van Nieuport loopende vande caye noortwest in zee hebbende op t'eynde in zee twee groote zeehoofden, t'eene genaemt den oostduycker en t'ander den westduycker

2

aende noordsyde der stadt ende beoosten de haven van Nieuport bevint sig de stede ende prochie van Lombaertsyde, eertyds geweest hebbende eene der oudtste steden en zeehaven van Vlaenderen t'sedert den jaere 1269 gestelt onder de jurisdictie van Nieuport binnen t'selve Lombaerdsyde bevint sich alsnogh

eene eenighe prochiale kerkcke, welckers torren maectt een baecken en kenteecken in zee, welke kercke toeghewydt is ende waer in tot heden bewaert wort het oudt vermaerdt beelt van onse Lieve vrouwe geseyt van Lombaertsyde, t'welcke noch dagelycx aldaer als miraculeus met grooten toeloop van volck gheEert wort sonderlinge door de Zeevaerende lieden, dees de schepen van meest alle de natien voorsien van artillerie in zee passeerende de selve kercke met hun geschot syn groetende

De landen van t'selve lombaertsyde abouteeren

te deele jeghens het schependom ende d'haven

van Nieuport ende ten deel jeghens de prochie van Westende Brugsche vrye

3

In t'selve Lombaertsyde aenden hoever der zee ende duijnen is het slaghevelt ofte plaets alwaer op den 2e julij 1600 gebeurt is den fameusen slag genaemt de Bataille van Nieuport tus-

schen den aertshertogh albertusonsen souverain, ende den prins Mauritiusvan oranje, tot gedagtenisse van welcken

veldtslagh aldaer vele Jaeren een groot cruys op eenen hoogen Duyn is gheplant gheweest

8

Wat voorder altyt van westen d'haven ende onder de jurisdictie van Nieuport bevindt sig het fort de vierboete t'welcke tot defentie vande stadt en d'haven, van Nieuport men oock meent gebouwt te wesen door den geseyden grave Guido te jaere 1284 met den cleenen vierboet toren daer in te bevinden als in het voorgaende ar(tikel)le gheseyt

Dit fort heeft onderstaen diveersche belegeringen de leste ten jaere 1745 als wanneer het den 8en september 1745 door de franschen is ingenomen

9

Van t'geseyde fort gaet men naer de zee ende de duynen, ende tusschen de duynen ende de prochie van Oostduynkercke is geleghen de landtstreke genaemt de Nieuwryde ofte vloet gaete, hebbende Margariete Gravinnen van Vlaenderen ten Jaere 1246 onder de jurisdictie van Nieuport ghestelt, de landen ende inwoonders

van t'selve vloetgaete ofte nieuwryde

10

Inde prochie van Oostduynkercke is geleghen een stuck landt synde van de jurisdictie ende de Justitieplaetse anders geseyt het galghen stuck der stadt Nieuport

11

Voorders in het schependom van Nieuport loopende met eenen halven circle lanxcs de stadt van d'ipervaert, ende paelende jegens de casselerye van veurne bevindt sikh, boven de diveersche Landen ende hovenier hoven, den oostsluys der Waeteringhe van veurne oock onder de jurisdictie van Nieuport dieneende insgelycx tot suatie der waeters van veurne ambacht in d'haven van Nieuport beoosten de stadt

12

ontrent den geseyden oostsluys, bevindt sig noort oost vande stadt t'eynden het geseyde nieuw bedelf het zas genaemt het iperzas t'gone ten jaere 1643 door die van Ippe is nieuwe ghebauwt, lossende in d'haven van Nieuport de waeters commende van Ippe lanxcs den Iperleet ende riviere den Iseren geseyt D'ipervaert tot aen stijle geseyt duyvelshorn Gelegghen een alve muyle van Nieuport, ende Van daer in het geseyde Nieuwbedelf tot Int gemelde zas ende haven.

wel ghedelibereerden raedt ghestatueert ende geordonneert” dat volgende voorwaarden, decreten en reglementen door voornoemde dokters, chirurgiens en apothekers exactelicke gheobserveert sullen worden” op de boete zoals in elk artikel is vastgelegd.

Was het er finaal misschien om te doen ook de stadskas wat te spekken?

Wat de boekhouding van de gilde zelf betreft, uitgaven en inkomsten staan zorgvuldig geboekt alleszins van 1679 tot 1743 (archief nr. 3374).

(Wordt vervolgd)

Nieuwpoorts oud archief, Brugge
H. Boydens

Onze kunstenaars

Roel D’Haese

Eind 2007 kon je in het Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen een kleine maar interessante tentoonstelling bezoeken met werk van beeldend kunstenaar Roel D’Haese. Aan de hand van een selectie tekeningen, kleine sculpturen, uniek werkmateriaal en wassen vormen kon je het scheppingsgedrag van deze kunstenaar volgen.

Roel D’Haese werd in 1921 geboren in Geraardsbergen. Hij was een authentiek kunstenaar die in zijn beelden vorm gaf aan wat hem als mens bewoog. De uitersten – lelijkheid en intense tenderheid – zijn steeds aanwezig in zijn werk. Zo zette hij de fantastische traditie voort van Bosch en Ensor en kreeg hij nationale en internationale erkenning. Tot zijn meesterwerken behoren het ruitersstandbeeld ‘The song of Evil’, een aangrijpende bezwering van het kwaad, en een monument voor Jan de Lichte dat een rel uitlokte toen het in 1981 door de stad Aalst geweigerd werd. Roel D’Haese kwam in 1964 in Nieuwpoort wonen. (Mosweg – de Calleboutsite) Hier vond hij de rust om ruimte te scheppen voor nieuw werk. De Rijksuniversiteit Gent verleende hem in 1981 op voorstel van de faculteit Wijsbegeerte en Letteren de titel doctor honoris causa.

De vele prijzen en tentoonstellingen in binnen- en buitenland gingen in Nieuwpoort haast onopgemerkt voorbij. De kunstenaar zocht ook geen contact met de Nieuwpoortse werkelijkheid.

D’Haese stierf op 18 mei 1996 in Brugge. Hij werd begraven te Nieuwpoort. Eén van zijn stenen beelden werd op het graf geplaatst.

L. Filliaert 7

Letterlijk

Lyste van alle de remarquable plaetsen sigh bevindende onder het ressort en jurisdictie der stad Nieuwpoort

Eerste deel van een merkwaardig document opgemaakt en ondertekend in het jaar 1773 door Eerste Raadpensionaris en griffier François-Louis de Brauwere (1733-1811).

De stadt en haven van Nieuwport eertyts genaemt Sandthove gelegen in vlaems West Vlaenderen eene cleene alve myle vande zee, heeft onder syn ressort het schependom ende jurisdictie van Nieuport paelende, soo jegens de casselerye van Veurne als jegens het landt van het Brugsche vrije.

Onder t’selve schependom ende jurisdictie van Nieuport bevinden sich de volgende remarquable Plaetsen.

1 alvooren de haven van Nieuport loopende vande caye noordwest in zee hebbende op t’eynde in zee twee groote zeehoofden, t’eene genaemt den oostduycker en t’ander den westduycker

2 aende noordsyde der stadt ende beoosten de haven van Nieuport bevint sig de stede ende prochie van Lombaertsyde, eertyds geweest hebbende eene der oudtste steden en zeehaven van Vlaenderen t’sedert den jaere 1269 gestelt onder de jurisdictie van Nieuport. binnen t’selve Lombaerdsyde bevint sich als nogh eene eenighe prochiale kerkcke, welckers torren maeckt een baecken en kenteecken in zee, welcke kercke toeghewydt is ende waer in tot heden bewaert wort het oudt vermaerd beelt van onse Lieve vrouwe geseyt van Lombaertsyde, t’welcke noch dagelycx aldaer als miraculeus met grooten toeloop van volck gheEert wort sonderlinge door de Zeevaerende lieden; dees de schepen van meest alle de natien voorsien van artillerie in zee passeerende de selve kercke met hun geschot syn groetende De landen van t’selve lombaertsyde abouteeren te deele jehens het schependom ende d’haven van Nieuport ende ten deel jehens de prochie van Westende Brugsche vrye
(Wordt vervolgd)

In memoriam

Wij hebben reeds afscheid moeten nemen van zeer verdienstelijke medewerkers: Clement Cusse (+1989), Roger Pieters (+1992), Maria Vlamijnck (+1993), Godgaf Dalle (+1999), Armand Vanhuysse (+2001), Luc Casaer (+2001), Jaak Boncquet (+2003), Marie-José Keukelinck (+2005), Roger Degryse (+2006).

Heel recent verlieten ons ook:

Jules Callenaere (1922-2007)

De gedreven documentalist met een hart voor Nieuwpoort en zijn verleden. Hij was voor iedereen steeds aanspreekbaar voor informatie en stelde zijn collectie belangeloos ter beschikking.

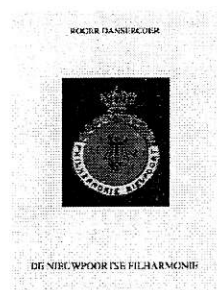
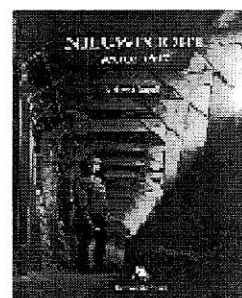
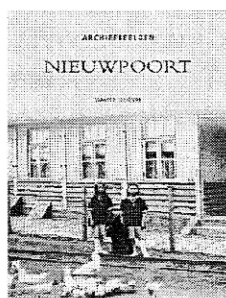

Roger Dansercoer (1924-2008)

De geboren leraar en onderlegde historicus. Hij was onze spoor trekker om het patrimonium van Nieuwpoort te laten spreken. Hij heeft jaren gehoopt dat een archiefkrant zoals deze bij het publiek belangstelling zou wekken. Wij zullen zijn bijdrage te Nieuwpoort proberen verder te zetten.

Het boek in de kijker

“Archiefbeelden NIEUWPOORT”

Walter Lelièvre-Tempus Publishing Ltd.-2007

Een kijk- en leesboek met meer dan 200 foto's en andere archiefdocumenten. Vooral het Nieuwpoort van de 19de eeuw en het begin van de 20ste eeuw komt in beeld

“Nieuwpoort sector 1917”

Kristof Jacobs-uitg. De Krijger-2007

Een vergeten facet van de Grote Oorlog. Met de steun van de geallieerden: de Fransen en eenheden van het Britse Commonwealth, bleef Nieuwpoort een hoeksteen voor het front. De logistiek onder de grond is voor de historiografie heel lange tijd onbekend gebleven.

“De Nieuwpoortse Filharmonie”

R. Dansercoer-Vrienden v/h Patrimonium-2007

Een kroniek van een Nieuwpoortse vereniging die net twee eeuwen heeft bestaan.

Verspreiding

Kent u iemand die zeker belangstelling heeft voor deze uitgave? Geef het adres door aan de redactie indien ook de volgende nummers van deze publicatie er welkom zijn.

Colofon

Redactieadres:

Vrienden van het Patrimonium
p/a Kaai 50 – 02/04 – 8620 Nieuwpoort
Verantwoordelijke uitgever G. Demerre
8 Canadalaan 61 - 8620 Nieuwpoort